

Tampereen Reserviupseerit ry 80 v
Klassillinen koulu 27.3.2010
Kenrm res Kalervo Sipi

Reserviupseeriyhdistyksen herra puheenjohtaja, kunnioitetut sotiemme veteraanit ja lotat, hyvät miehet ja naiset,

Tästä päivästä 70 vuotta ja kaksi viikkoa sitten päättyi talvisota. Astui voimaan Moskovassa allekirjoitettu katkera rauhansopimus. Vaikka Suomi oli taistellut urhoollisesti ja tuloksetta ylivoimaisista vihollista vastaan, sen oli tyytyminen suuremman saneleminen rauhannehtoihin. Suomen siniristiliput laskettiin sodan päättymispäivänä suruasentoon. Ne osoittivat Suomen kansan surua menettäviä Karjalaa ja muita sotaa julistamatta kimppuumme hyökänneelle Neuvostoliitolle luovutettuja alueita kohtaan. Samalla ne kunnioittivat lähes 23 000 kaatunutta ja kadonnutta sekä noin 43 500 haavoittunutta soturiamme. Se, että Neuvostoliiton kokonaistappiot talvisodassa olivat monikymmenkertaiset, ei lohduttanut ketään.

Ulkoministeri Väinö Tanner totesi tuona maaliskuun 13. päivänä pitämässään puheessa Suomen kuitenkin onnistuneen tärkeimmässä tavoitteessaan: ”Maan itsemääräämisoikeus on säilynyt koskemattomana.” - **Hyvät ystävät**, maan poliittisen johdon ja koko kansakunnan yksimielisyys yhdessä armeijan lujan taistelutahdon kanssa pelastivat tuolloin Suomen nuoren itsenäisyyden. Oli käyty menestyksekkäästi toinen vapaussota!

Isossa roolissa tässä onnistumisessa olivat reservin upseerit. Tämän on useassa päiväkäskyssään todennut myös marsalkka Mannerheim halutessaan kiittää erityisesti reservin upseereita heidän panoksestaan ja uhrauksistaan isänmaan puolesta – ammatissa, joka ei oikeastaan ollut heidän ammattinsa. Mannerheimin käskystä suomalaisten upseerien arvomerkit yhdenmukaistettiin ja hänen ansiotaan oli paljolti se, että reservin upseeriudesta tuli yksi suomalaisen yhteiskunnan peruspilareista.

Esimerkiksi Talvisodan päättymisen johdosta antamassaan päiväkäskyssä Marski toteaa mm: *”Olen taistellut monilla tantereilla, mutta en ole vielä nähnyt vertaisianne sotureita. Olen ylpeä Teistä kuin olisitte omia lapsiani...”* --- *”Kiitän teitä kaikkia, upseereita, aliupseereita ja miehistöä, mutta tahdon erikoisesti painostaa reserviupseerien uhrautuvaa uljuutta, heidän velvollisuudentuntoaan ja etevyyttään, millä he ovat täyttäneet tehtävän, joka ei alkuaan ollut heidän. Niinpä on heidän uhrinsa prosenttimäärältään sodan korkein, mutta se on annettu ilolla ja horjumattomalla velvollisuudentunnolla.”* – näin siis Mannerheim 14. maaliskuuta 1940, runsaat 70 vuotta sitten.

Arvoisat kuulijat, tänä oman yhdistyksemme 80-vuotispäivänä me voimme olla tyytyväisiä siitä, että Suomen turvallisuus on tänään varmasti parempi kuin koskaan ennen itsenäisyytemme aikana. EU:n ja NATO:n laajentuminen sekä Venäjän poliittinen ja taloudellinen muutos ovat vakiinnuttaneet oloja Suomen lähialueella.

Suomen puolustuksen kivijalkana on tuloksellinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Lähtökohtana siinä on, ettei Suomeen kohdistuvan sotilaallisen voimankäytön tai sillä uhkaamisen mahdollisuutta voi sulkea pois. Suomeen ei kuitenkaan arvioida kohdistuvan sotilaallista uhkaa ilman, etteikö se olisi osa laajempaa kansainvälistä konfliktia. Perusteena ratkaisullemme on ennen kaikkea maantieteellinen sijaintimme sekä Suomen väestön määrä ja rakenne.

Suunnitelmat on laadittu neljän kriisi- ja uhkamallin pohjalta. Ensimmäiseksi tulee lähialueen kriisi, jolla saattaa olla heijastusvaikutuksia Suomeen, heijastekriisi. Toinen on poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus, johon voi liittyä sotilaallisella voimalla uhkaaminen ja sen rajoitettu käyttö. Kolmanneksi malliksi arvioidaan yllätykseen pyrkivä strateginen isku, jolla pyritään pakottamaan valtakunnan johto haluttuihin ratkaisuihin kohdistamalla lamauttavia toimia yhteiskunnan elintärkei-

siin kohteisiin ja toimintoihin sekä puolustusjärjestelmään. Neljännen muodostaa laajamittainen hyökkäys, jonka tavoitteena on strategisesti tärkeiden alueiden valtaaminen tai Suomen alueen hyväksikäyttö kolmatta osapuolta vastaan.

Koko maan kattavan alueellisen puolustusjärjestelmän keskeisiä tavoitteita on kaksi: pitää valtakunnan toiminnalle tärkeät alueet sekä hidastaa ja kuluttaa tunkeutujaa hyödyntämällä valtakunnan laajuutta, jolloin valitussa paikassa voidaan saavuttaa hyökkääjän lyömiseen tarvittava ylivoima.

Puolustusvoimilla on kolme lakisääteistä tehtävää: Suomen sotilaallinen puolustaminen, tuki muille viranomaisille ja osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan. Selvä painopiste on ensimmäisessä tehtävässä. Haluan tässä yhteydessä muistuttaa mieliinne, että meillä on yhdet ja samat joukot kaikkia näitä tehtäviä varten. Ylläpitäessämme suorituskykyjä näihin tehtäviin kehitämme koko ajan synergiaetuja niiden välillä. Niinpä kotimaan puolustuksen suorituskyvyt hyödynnetään kansainvälisissä tehtävissä ja siellä saadut kokemukset puolestaan koituvat kotimaan puolustuksen hyväksi. Tämä seikka ei ole lainkaan merkitykseltään vähäinen, vaikka se ei olekaan kansainvälisen kriisinhallintaan osallistumisen päätavoite. Tärkein osallistumisen motiivi on, että se palvelee Suomen turvallisuutta ja on osa kansainvälisen yhteisvastuumme kantoa. Resurssitamme suunnataan kansainväliseen toimintaan vain noin 2 % puolustusbudjetista ja henkilöstöstä. Tällä marginaalisella panostuksella saavutetaan kuitenkin merkittävä lisäarvo kansallisen puolustuksemme ylläpitoon ja kehittämiseen.

Suomessa luotetaan kokonaismaanpuolustuksen yhdistettyyn sotilaalliseen sekä siviilialojen malliin. Tämän toimintamallin avulla taataan valtiollinen itsenäisyys ja varaudutaan ulkopuoliseen uhaan. Päämääränä on kaikissa tilanteissa turvata kansalaisten perusoikeudet, valtionjohdon toimintavapaus ja laillinen yhteiskuntajärjestys. Kokonaismaanpuolustus ja sen yhteensovittaminen konkretisoituvat yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisessa, lyhenteenä YETT.

Toimintamallimme mahdollistaa viranomaisten, yritysten ja kansalaisyhteiskunnan voimavarojen oikean käytön. Ylintä toimeenpanovaltaa kokonaismaanpuolustusta koskevista asioista käyttää valtioneuvosto. Jokainen hallinnonala ja elinkeinoelämä vastaa omasta tehtävästään. Järjestelmää tukee laaja vapaaehtoinen järjestötyö.

Kokonaismaanpuolustuksen keskeisen osan sotilaallisen maanpuolustuksen lähtökohtana on turvallisuusympäristöön suhteutettu kansallinen puolustuskyky. Ratkaisumme perustuu kansalaisten vahvaan maanpuolustustahtoon, yleiseen asevelvollisuuteen ja uudistettuun alueelliseen puolustusjärjestelmään.

Oman kansallisen puolustuskykymme on estettävä ennalta sotilaallisen voiman käytöllä uhkaaminen ja alueemme joutuminen sotilaallisten toimien kohteeksi. Suomen valtiojohto käyttää puolustusvoimia turvallisuuspolitiikan välineenä, joka mahdollistaa puolustusvalmiuden joustavan säätelyn aluevalvonnasta ja alueloukkausten torjunnasta kaikki voimavarat vaatimaan aseelliseen valtakunnan puolustamiseen asti.

Sotilaallisen turvallisuusyhteistyön kehittäminen on edellytys sille, että Suomi voi osallistua uskottavalla panoksella kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan. Tällä hetkellä meillä on eri ulkona noin 600 henkilöä. Tämä osallistuminen vahvistaa sotilaallista yhteistoimintakykyämme, kansainvälistä asemaamme ja, kuten jo sanoin, tukee samalla puolustusvalmiutemme kehittämistä.

Suomi osallistuu vahvasti EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämiseen ja toteuttamiseen. EU:n jäsenenä Suomi on lisännyt vaikutusmahdollisuuksiaan ja laajentanut vastuutaan koko Euroopan kattavassa vakauspolitiikassa. Suomi pyrkii yhdessä Euroopan unionin muiden jäsenmaiden kanssa tehostamaan unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa siten, että unionin kykyä reagoida turvallisuutta ja vakautta uhkaaviin kriiseihin parannetaan. Suomi kehittää myös kykyään ja valmiuksiaan osallistua EU:n siviilikriisinhallintatoimintaan ja sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin, mukaan lukien Euroopan Unionin taisteluosastot. Vuonna 2011 olemme seuraavan

kerran mukana EU:n battle groupiksi nimetyssä valmiusjoukossa alkuvuodesta Pohjoismaiden yhteisessä osastossa ja vuoden jälkipuoliskolla Hollannin johtamassa monikansallisessa taisteluosastossa.

Suomi pitää vahvaa transatlanttista suhdetta tärkeänä sekä Euroopan että kansainväliselle turvallisuudelle ja edistää sitä kahdenvälisesti, EU:n jäsenvaltiona sekä NATO:n rauhankumppanina. Kehitämme edelleen yhteistyötä NATO:n kanssa osallistumalla aktiivisesti PfP- eli rauhankumppanuustoimintaan ja EU-NATO -yhteistyöhön.

Suomi seuraa tarkasti Naton uudistumista, sen toimintakyvyn kehitystä ja kansainvälistä merkitystä. Jäsenyyden hakeminen säilyy turvallisuus- ja puolustuspolitiikkamme mahdollisuutena jatkosakin. Lisäksi Suomi pyrkii eriarvoisuutta ja syrjäytymistä vähentämällä YK:n ja kansainvälisen oikeuden vahvistamiseen sekä globalisaation hallintaan turvallisuuden lisäämiseksi. Sotilaallisen voimankäytön ehdoista tulee päättää monenkeskisesti YK:n peruskirjan periaatteiden pohjalta. Tästä on viime aikoina käyty keskustelua mm Afganistanin yhteydessä ja puolustusministeri asetti tätä asiaa tutkimaan tällä viikolla työryhmän.

Hyvät kuulijat, sotilaallista puolustusta tukee vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä, jonka kautta yksityinen kansalainen voi kouluttautua poikkeusolojen tehtäviin. Tämä tarjoaa toimintamahdollisuuksia kansalaisille, jotka haluavat vapaaehtoisesti valmistautua maamme puolustukseen tai sen tukemiseen.

Puolustusvoimien sodan ajan joukkoihin kuuluvien maakuntajoukkojen organisoinnissa ja koulutuksessa sovitetaan yhteen puolustusvoimien, muiden viranomaisten, vapaaehtoisjärjestöjen sekä vapaaehtoisten reserviläisten ja muiden vapaaehtoisten kansalaisten tarpeita ja odotuksia. Tavoitteena on, että viranomaisten organisoimaa turvallisuuskoulutusta voidaan täydentää mahdollisimman tehokkaasti vapaaehtoisen koulutus- ja toimintajärjestelmän tuottamalla kansalaisten osaamisella.

Reservin suorituskyvyn perusta luodaan kutsunnoissa ja varusmiespalveluksen aikana. Sotilaallisia valmiuksia ylläpidetään ja kehitetään kertausharjoituksissa. Vapaaehtoisella maanpuolustuksella tuetaan puolustusvoimien suorituskyvyn ylläpitoa. Reservin koulutuksen tavoitteena on taata kaikkien sodan ajan joukkojen tarvitseman, tehtävänsä osaavan henkilöstön riittävyys sekä yhteyden säilyttäminen koulutetun reservin pääosaan osana maanpuolustustahdon edistämistä.

Puolustusvoimien alueellisista joukoista osa muodostetaan maakuntajoukoiksi. Näissä joukoissa reserviläisten vapaaehtoista sitoutumishalukkuutta hyödynnetään rekrytoinnissa, koulutuksessa sekä omatoimisessa harjoittelussa sodan ajan joukon kokoonpanossa. Joukkoihin rekrytoidaan oman kotiseutunsa puolustamiseen sitoutuneita reserviläisiä. Henkilösijoituksissa hyödynnetään reserviläisten paikallistuntemusta ja monialaista osaamista. Maakuntajoukoissa kohtaavat siis puolustusvoimien tarve ja reservin tahto ja toimintavalmiit maakuntajoukot vahvistavat alueellista puolustusjärjestelmäämme.

Hyvät ystävät, suomalaisten nuorten vahva motivaatio yhdistettynä korkeatasoiseen koulusivistykseen tuottaa puolustusvoimille niin laadukkaan rekrytointipohjan, ettei sellaisesta mikään ammattiarmeija voi edes haaveilla. Järjestelmämme on aivan ainutlaatuinen. Sen kansainvälinen uskottavuus on mitattu monikansallisissa kriisinhallintaoperaatioissa ja -harjoituksissa, joissa reserviläisjoukkojemme suorituskyky ja koulutustaso herättävät sekä ansaittua ihmetystä että aitoa kunnioitusta – monta kertaa jopa kateutta.

Tästä syystä kaltaistani vanhaa sotilasta ihmetyttää, suorastaan harmittaa se viime aikoina yleistä asevelvollisuutta vastaan käyty keskustelu ja kirjoittelu. Jopa väitöskirja aiheesta on tehty! Perusväitteenä siinä on, että tämän kansalaisvelvollisuuden seurauksena menetetään vuosittain asevelvollisuuden näkymättöminä kustannuksina lähes kolme miljardia euroa. Onneksi puolustusministe-

rimme puuttui tähän kertoen vaihtoehtona olevan noin 10 000 miehen ammattiarmeijan hinnan olevan 3 – 4 kertaa enemmän kuin nykyinen asevelvollisuuteen perustuva systeemi.

Me olemme Suomessa valinneet yleisen asevelvollisuuden ja sillä on kansan tuki. Lisäksi se hitsaa yhteen koko ikäluokan. Nämä ovat arvoja, joita ei voi muuttaa rahaksi. Ekonomistit saavat laskea mitä laskevat. Varusmiespalvelus on kustannustehokas keino järjestää koko Suomen puolustaminen ja pitää yllä maanpuolustustahtoa!

Reserviupseerien panos kansallisen puolustuksemme uskottavuuden ja toimivuuden kannalta on aivan ratkaiseva. Johtamistaidollinen haaste on suuri. Reserviupseerien tulee kyetä johtamaan sotilaita, jotka ovat kasvaneet avoimen yhteiskunnallisen keskustelun ilmapiirissä. Asioiden kyseenalaistaminen ja vaatimus toiminnan perustelemisesta ovat heille itsestään selvyyksiä, nyt vielä selvemmin kuin sukupolvi sitten.

Puolustusvoimien tavoitteena onkin antaa reserviupseereilleen johtamistaidon eväitä koko elämää varten. Varusmies aika antaa alkusysäyksen johtajana kehittymiselle. Siviiliopinnot, työelämä ja perhe luovat puitteet myöhemmälle kehitykselle. Siihen kuuluu elämäkokemuksen karttumisen myötä myös ihmisenä kasvaminen.

Johtajan ja johdettavien välinen vuorovaikutus on johtajaksi kasvamisen kova ydin. Vain puolustusvoimat pystyy tarjoamaan nuorille mahdollisuuden puolen vuoden ohjattuun johtamisharjoitteluun todellisten alaisten, vertaisten ja esimiesten kanssa. Johtajakoulutuksen merkitystä ei saa liikaa korostaa miehistökoulutuksen kustannuksella, mutta toki vuodessa ehtii oppia ja kokea paljon enemmän kuin puolessa vuodessa. Asenne tietysti ratkaisee - niin sotilaskoulutuksessa kuin elämässä yleensäkin.

Reserviupseerikoulun perimmäinen tehtävä on tuottaa puolustustahtoisia ja tehtävänsä hallitsevia sodan ajan johtajia. Koulutustavoitteiden saavuttaminen joudutaan pahimmassa tapauksessa punnitsemaan kovimmin mahdollisin mittarein todellisen sodan olosuhteissa. Kuten jo alussa mainitsin, viime sodissa reserviupseerien panos oli sodan lopputuloksen kannalta ratkaiseva, mutta suuri oli heidän uhrinsakin. Taistelussa isänmaamme vapauden ja itsemääräämisoikeuden puolesta kaatui lähes 5 000 reserviupseeria eli joka kuudes siihen mennessä koulutetuista. Edestä johtaminen ja esimerkin näyttäminen vaativat raskaan veronsa.

Euroopassa yleistynyt siirtyminen ammattiarmeijaan on vähentänyt reservin päällystökoulutusta kohtaan ulkomailla tunnettua mielenkiintoa. Ikävä kyllä tätä kehitystä on seurannut huomattava ja jopa uhkaavat mittasuhteet saanut Euroopan sotilaallisen toimintakyvyn heikkeneminen. Käynnissä olevassa EU:n turvatakuista ja maamme sotilaallista liittoutumattomuutta koskevassa keskustelussa tämä näkökohta olisi hyvä ottaa selvästi huomioon.

Reserviupseerikoulun tehtävä ei kuitenkaan rajoitu tähän. Samalla kun reservin upseeristomme on muodostanut selkärangan liikekannallepanoarmeijassamme, on se myös tarjonnut yhteiskunnalle ja erityisesti elinkeinoelämälle erinomaisen johtajaresurssin. Ei ole sattumaa, että valtaosa maamme yritysten johdosta on saanut johdollisen ensiopetuksensa ja kokemuksensa juuri Haminassa ja Haminaa ympäröivissä metsissä. RUK:n suorittaminen on perinteisesti merkinnyt lähes välttämättömästä ensi-askelta kohti siviiliin johtotehtäviä. Varsinaista koulutustakin tärkeämpi elementti on upseerikoulutukseen valikoituminen. Puolustusvoimiemme kyky varusmieskoulutuksen aikana identifioida ja testata nuorta johtaja-ainesta on ilmeisen ainutlaatuinen. RUK:hon pääsy on siten tärkeä signaali johdollisista kyvyistä, jonka yhä useamman työnantajan soisi ottavan riittävästi huomioon.

Hyvät upseeriveljet ja –sisaret, lainasin puheeni alussa Mannerheimia. Jättäessään Suomen puolustusvoimien aktiivisen johdon lausui ylipäällikkömme viimeisessä päiväkäskyssään joulukuussa 1944: *”Puolustusvoimain nimessä – ja uskon tässä esittäväni jokaisen miehen mielipiteen – kiitän sydämestäni lottiamme, joiden uhrautuva toiminta myöskin vaarallisimmilla paikoilla on kautta aikojen säilyvä elävänä esikuvana Suomen naisille.”*

Suomen Marsalkka Mannerheim ei unohtanut kiittää sota-ajan suomalaista naista. Meillä nuorempien sukupolvien miehillä ovat kiitokset hänelle, elämäntoverillemme usein liian tiukassa. Hyvät herrat, me voisimme mielestäni hyvinkin noudattaa Marskimme esimerkkiä ja muistaa useammin kiittää elämämme naisia. Jäsenkuntamme rouvat upseerit ovat vielä niin nuoria, että tämä kehoitus toiseen suuntaa toteutettavaksi taitaa vielä olla turhan aikaista.

Arvoisa juhlaväki, suuria mullistuksia on tapahtunut ja tapahtumassa maailmalla ja myös meillä Suomessa. Pienen maan pitää olla aika itsekäs ja ajatella ratkaisuihissaan omaa etuaan. Oman maan puolustusta ei saa koskaan laiminlyödä ja turvallisuus on jokaisen suvereenin valtion tukipilari, josta se vastaa aina itse. Hyvin järjestetty itsenäinen puolustus, johon kansalaiset voivat luottaa ja jota he tukevat, antaa rauhan aikana turvallisuuden tunnetta ja luo uskoa tulevaisuuteen.

Esitän reservin kenraalina lämpimät ja isänmaalliset onnitteluni 80-vuotispäiviään viettävälle yhdistyksellemme. Tekemänne työ kokonaisuomaapuolustuksen kentässä on ensiarvoisen tärkeitä!